مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دنړیوالې الهامیه سلسلې عالي نښمان سویډن

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

Ketabton.com

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه:

امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوډولونه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني »**

تایپ او ډیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوريت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت سفارت، فرهنګي څانګه

نېټه: (د وږي ۳۰) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړۍ: يو سل او ديارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څېړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعيدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيکـنـه او ټـولـونـه:
امـيـن الـديـن « سـعـيـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتـيژيکو څـيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

سـريـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې يو هـم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:

« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.

دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.

د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څيړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لاربښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین
امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

ګران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »
د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.
ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.
ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .
ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!
د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.
د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.
ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.
کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.
د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.
خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .
همداسې وشوو.
د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »
په دربیمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))
د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څيړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلـيدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لیارې ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څيړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څـېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شماره‌ء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسه‌ء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسه‌ء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شماره‌ء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریده‌ء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسه‌ء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامه‌ء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه

د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٴ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« ځاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم يې په ساده روانه پښتو ټولنيز، فلسفي ، ادبي او علمي مسايل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنوير او د سياسي او اجتماعي شعور د ويښولو له پاره ئې کار کاوه .
بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډيرې نورې ديني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډيره حده وچې ديني مدرسې وې او دنورو علومو تدريس ته لږ بر خه پکې ورکول کيدله، خو د اروانښاد ډاکتر سعيد افغاني د « النجم » محتويات ښيې چې ده نجم المدارس ته يو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوديني علومو تر څنګ يې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جريده يې پر راز راز موضوعاتو او مضامينو سپوللی وه .
ښاغلي امين الدين «سعيدی » (د ډاکتر «سعيد افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جريدې اته ګڼې يې موندلې او اوس يې تا سو ته د النجم دتاريخي کلکيسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وايي چې د دې جريدې نورې ګڼې هم ليکل شوې او په قلم تکثير شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جريدې څو ګڼې او نمونې بيا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته يې رابر سيره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بريا غواړم !

په درنښت
حبيب الله «رفيع »
دافغانستان دعلومو اکاډمۍ مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدین آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دخیړنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسي ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندي غواړم چي د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پـیژندانه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحدادتو کښې د مهمندو په سیمه په ژړوبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائی په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .

د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځای دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپيژنو :

۱ ـ د ده عمر او حيات او قواره
۲ـ د ده هويت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حلقه زموږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زموږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زموږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زموږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زموږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جړ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښې يو داسی اور او تپش او حرکت مودجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جږوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړې او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمې په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه كښې تير شوي دي. دی شايد په نورو ځايونو كښې هم ګر ځيدلې او يا اوسيدلی وي ؛ مونږ نه دی اوريدلي، نو ځكه دليكو جر ئت نه كؤو .

د ده تحصيل او علم :

مخكښې مو وويل چه دی د تحصيل دپاره زيات ګرځيدلې او په ډيرو ځايونو كښې او سيدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډير پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسير ، او حديث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هيئت او رياضی ، او حكمت ، او ميراٍ ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ كال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليكنه :

۴ـ دده دعلم او تحصيل :

په علومو كښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، ربنتيا دده هغه كتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس كښی ده ، معلو ميږی چه دی ښه عميق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډير علمي بحثونه كول ده به هميش دعلم دپاره دعمل اندازه كتله ، د ده استاذان هم خلک ښه يادوی .

د ده د استاذانو په سلسله كښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی يو هديره ده دهغی ځای خلک يو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تير شوی او ډير ښه مبارک شخص ئی خلک يادوی .

وائې ملا نجم الدين اخندزاده صاحب د ده زيارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پيښور او شايد نورو ځايوونو كښې هم تير شوی وي.

كوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده يو بله دوره شروع كيږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حيات كښې د قادری شريفی طريقه وكړه او په دغه طريقه كښې ترنه درسونه كامل كړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسيده.

ده په صوات كښې ډير وظايف كړي او د صوات صاحب په نزد نهايت منلی ؤ . كه څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت كښې د كرامت زياتې قيصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهيږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهيز ګاران تير شوی ، عقيده لرو چه اوراد او وظايفي ئې ډير پوره تأثيرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقيصو رطب اويالس ياد كړو .

وائي ملا نجم الدين اخند زاده صاحب په څلور واړو طريقو كښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلكو ته يوازی د قادری طريقی اجازه وركوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ كال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۵_ د ده تحصيل او علم او تصوف:

هـڼی صاحب عـالم ؤ ، مگر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر يده او يا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او يا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او يا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو يوه مجموعه ؤ او يا خدای ناکرده چه ده به دين ددنيا دپاره وسيله گرځولی وي .

دی يو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دين پيژندلو. دی په دې خبره پو هيده چه خلکو کښې بايد د محبت او مؤدت اساس قايم شي. دی ريا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی يو اجتماعي شخصيت، هميش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کاری او تنبلی نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعيد افغاني ليکنه:

وائي نجم الدين آخندزاده صاحب به علماؤ سر زيات محبت کولو او ښه عالم به ئې زيات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلميت آزميښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لويو لويو کتاب، او علومو او په باريکه باريکه مسايلو کښې پوښتنې کولې، مگر؛ دده سره دعلميت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جيد عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دين داقتدا او ددين دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصيت ليدلو. ده علماء تربيه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدين آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پگړی پيداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدين آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثيره ياديږي. ده خلکو ته د کونج او زاويې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنيا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنيا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هيده چه ددنيا مذمت هم ددې د پاره دی چه بايد مسلمان د دنيا د محبت اندازه وپيژني، داسې نه چه د دنيا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خيال ونه ساتي.

داسې دنيا نه چه هرج مرج پيدا شي، د جنگ او قتل موجب وگرځي او داسې نه چه خلک په دنيا غَرّه شي، خپل خالق هير کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنيا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهيت په مقصد وي بده نه، بلکه پيد ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ . چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ .

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوی محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحب سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاښیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوۀ سالکان پیشوای پیر وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنۀ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنۀ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.

(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په ختِه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښې په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مگر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.
(مأخذ: دننگر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه گڼه د۱۳۳۹ دثور ۳۱ نیټه)
(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلگونه مأذونان ئې درلودل.
آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اِذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:
مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.
دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.
محترم راز محمد دغبرگولي دمیاشتې په (۳ او ٤ نیټه) کال ۱۳۳۹ لېږدیز - لمریز د ننگرهار دورځپاڼې په (٥۲ او ٥۳) گڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننگرهار د روداتو په برو کښې هستوگنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بُتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننگر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ۱۲٦۰ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ۱۳٥۰ هجری قمری د ۹۰ کالو په عمر دمارسینگی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.
همدارنگه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر گران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف گرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنگه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنگر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.
(مورخین لیکی : دلنگر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم ګل صاحب :

صوفی عالم ګل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه يو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدين آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصيت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دين په يو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی يو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جريده چې دخدای بخښلي (سيعد افغاني) لخوا نيم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پيل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقين او مکتوبات ارتباط

ليکنه : محمد نبي تدبير

۱- ملا نجم الدين آخونزاده يا د هډې ملا صاحب يو داسې ګڼ اړخيزه شخصيت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده ديو عالم په توګه بشپړې ديني زده کړې وې ، ديو سالک او عارف په توګه يې دنفس دتزکيې او تصفيې له پاره څيليې ايستلې او لوړې ګاللې وې، ديوه مجاهد په توګه يې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو يو داسې روڼ لښکر ايجاد کړای، چې انګريزي ښکيلاک ته يې د ډيورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا يې دعلم او سلوک د تعميم له پاره په خپله هم تأليفات کول او خپل مريدان او شاګردان يې هم هڅول چې تأليفات وکړی، آثار وليکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثير يې کړئ او يو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې ليکنه کې په دوو هغو آثارو تکيه کوو چې يو د ده مريد په پښتو نظم ليکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له يوې نسخې نه را نقل کړي او تکثير کړي يې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمينار په وياړ يې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقين نوميږي چې دده يوه مخلص مريد ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سيد احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سيدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقيقي مينې د رمزونو او رازونو په باب ليکل شوی. لمړی ټوک يې سل مخونه او دوهم ټوک يې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په يوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبيتونو شمير يې درې زره شپږ سوه بيتونو ته رسيږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پير او دخپل کتاب د محتويات په باب ليکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب يې
په رښتيا که ته محب دخپل محبوب يې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډيره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ريښتيا طلب ديار که
په ملوينو [1] کې به تل صفت ديار که
ذکر او فکر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون که په فکرت
ولی بويه چې کامل پيروي فرزنده
راه بلدوي کامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هيڅکله
او که نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
که سيد، آخونزاده کاريې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فريب سره يې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
کامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، کامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دکامل پير ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې ځو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره کامله
نن مې فکر نه چليږي يم بيدله
نن مې فکر نه جليري يم په غم کې
تل بړيږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړيږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

---

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډېر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوړینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیرنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوځلوینښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته ځلو ینښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني
یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانباد نجم الدین آخونزاده ځیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

گــرانــو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم ختــم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنگه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننگرهار حتی د سرحداتو ډیــر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنگر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنگر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنگر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد گرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاگانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جرووبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر منځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ په علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خان و چې د جريدې د تخنيکي جوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مولانا سعيد افغاني تر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره په زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغـــه عـــزم او دا کـــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شـــه مبـــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قـــدم پدغـــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت دارۍ لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بریښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

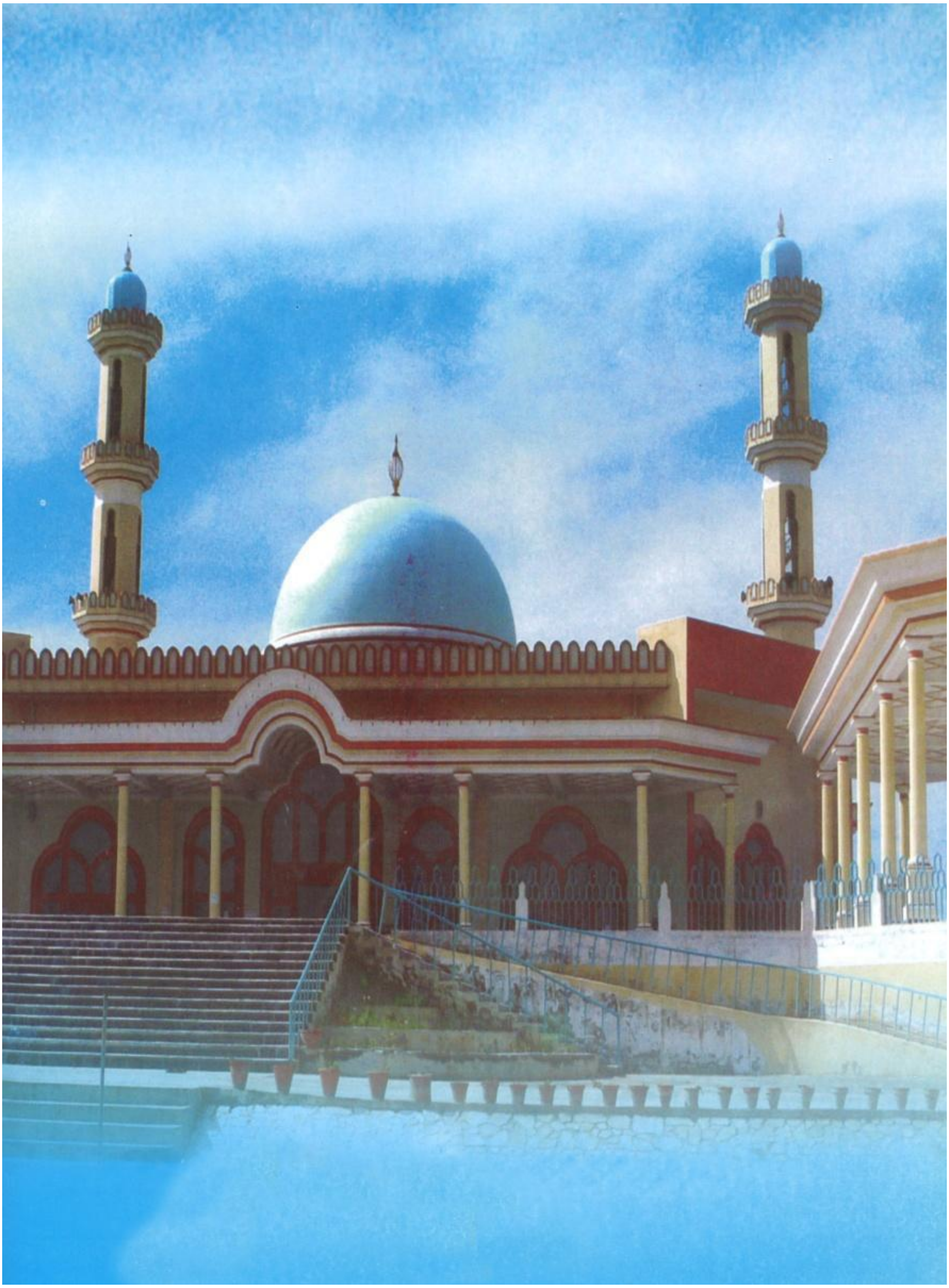

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

دا ورځنۍ پاڼه
پې د رخصتۍ د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

«دا اخبار د مدرسې جریانات بینې او
اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونې کوي»
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبې او د لاس
د ضرر نه ئې مسلمان ساتلي وي «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

« مرام »

« سعید افغاني »

دالله په نوم شروع ده چه رحمٰن او رحیم دی . د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربي د جزاء او حساب د ورځې مالك دی نو ځکه او یو چه یوازې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو تر مونږ ته سمه لیاره وښیه د هغو خلکو لیاره چه پیرزوینه دی پرې کړې نه د هغو لیاره چه ستا د غضب لاندې راغلي او نه د هغو کسانو لیاره چه بې لارې روان دی آمین

وصلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او پوهه کول دی که خلك پوه شي هر څه کیږي د پوهو اهم مسئولیت دا دی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د پوهه کولو خدمت په پوره پاك نیت تر سره کړي . د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین آخند زاده روحاني ستر مجاهد تر څنګه ده مرحوم غازي اعلحضرت محمد نادر شاه شهید جوړه کړې . د غه مدرسه د ده د صالحو اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه په رو ښانه دوره کښې د غه رشد ته رسیدلې چه د ژبې او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغي وظیفه سرته ورسوي . هر د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځ پاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي په همدغه اساس او د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو مینځ ته راغله دا اخبار به یوازې د مدرسې په ګډ ارشاتو اجتماعي ، او دیني، تربیوي ، مسائلو متعلق خبرونې کوي او س به سم دستي په دوه ورځو کښې یوځل د چارشنبې په ورځ بې د رخصتۍ ورځو قلمي څو نسخې د مدرسې د پاره نشریږي امید دی چه آینده به دوسائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د ... تې مونږ به د غه کار کښې د امید وارئ اندازه هغه چا سره لرو څو مره چه مونږ نه د کار او خدمت اراده او ارزولري هم د ضرورت په اندازه شته ده

« خبرونه »

په نجم المدارس کښې د مدرسې د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندې چه په هغه ملك کښې ئې نظامي حکومت روان کړی دوزیرانو او مشرانو بندیانول او د خلکو په اختنا قولو بحث دی تاسف او د خورشینې ظهار وشو . دا وضعیت ئې د دنیا د امنطرا با تو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئې د کوم بل ځای په تحریك حا دثه و بلله .

« سره میاشت »

مونږ خلکو ته د سرې میاشتې د مؤسسې تقویه د اسلامي لیاره ښوونې په مطابق معرفي کوو امید لرو چه د نجم ذبلو د پاره به د غه مؤسسه د معاونت لاس ورکړي

« د معلم د ورځې په متعلق »

په نجم المدارس کښې د پوهنې د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه د معلم داهمیت او قدردانئ په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوي شي.

« نوی پروګرام »

سږ کال به نجم المدارس کښې نوی درسي پروګرام عملي شو د دغه پروګرام په مطابق شرعي علوم ویل کیږي او حیاتي مضامین ...

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

زه ددی اخبار پر متعلق دقا درلوا ناذرت نه هیله لرم چه دخللکو او دجامعی دفایدی اود ریمی سعادت له پاره ئی وسیله وګرځوی موږ دمدرسی منسو بینو دپاره خومره چه دی پانی سره په زړونو کښی علاقه او محبت اودلچسپی لری هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق او ذوق دی د دوی داستفادی موجب د نورو د پاره دی د ښو لیارښوونی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه اولاس دژوند په اړخونو کښی دیره پام لرنی دی په دژبی او لاس محرک باید اداره شی دکار او خبرو ښه او بد ترخه او خواږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » « باچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا د ډیر زما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری دد نیا د خو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته وددیږی لتو پک، ماشین او غیر هرمصیبت ته ټینګیږی خو ډیره پیسو ته نرشی ټینګیدی.

« تقدیر » مولوی عبدالجید «حمیدی» مدرس

تقدیر قول مصیبت زده او غمجنو خللکو ته تسلی ورکوی پریشانی کاتی خفګا لو نه له مینځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید وادی ساحی ته ئی راباسی که سړی دډیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا دډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی اود تقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وکړو چه ته هغه آدم ئی چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما د پیدا ایښت نه څو کاله دمخه پیدا او ؟ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیا ئی وویل چه تورات کښی دا سی نه وو لیکل شوی چه آدم به دا سی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار ورکړی عقل او فکر او اعضا لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو دتقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمدګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت مصطفی «ص» ژوند ته ځیر شو اودسیر او احادیثو کتا بونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ور څرګندیږی دمحمد (ص) اومجاهدو تجارتونه دتار ۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی دمصطفی (ص) دلوی عادتو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثر به ئی خپل کارونه پر خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم او کار چه ورته مخ کیده بی دکوم عیب او عار نه ئی ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی دمسافرینو دکوردکارونه هم انجا مول. هغه چه مشاغل ئی کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه داسی وضعیت دکار او دخلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بیل کیږی

« توکل » مولوی عبدالشافی «مدرس»

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شو ته ناست یو او دا یو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیز دی که دتدبیر او مشوری نه کار او خستل شی او سړی بیا بیاهم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئی ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دفتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسائلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که دد فعی او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم الدمدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورکوی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتۍ دوې خو هره
چارشنبه نشرېږي

د اخبار د مدرسې جریانات بیانوي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه لري
«مونږ» «سعید افغانی»
مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون
او مسلمانان [illegible]

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«د سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اوروول شوی» «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسې تعمیر دې لیلیو نه تر د رسونو لوری ټول شلیم وتړل شي ۲ که د کتاب خانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په هغه کتاب خانه کښې کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر نه خوانه د تفریح په وخت مطالعه په هغه کتاب خانه کښې وشي بیلا به توی او که په هغه کتاب خانه کښې را دیو هم د استفادې د پاره وی بنه ده ۳ که د یو مختص قلمي اخبار په حصه کښې یو ځل خولسی ترتیب شي او د دې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي بنه به وي ۴ که زمونږ په لاس کښې یو څه پیسې راشي تر څو د ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلیشرفت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د تګ او راتګ او د داسې نورو ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لري ۵ په سبز کال کښې مونږ سره دا خیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کارخه د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له یوې خوانه ددوی د احتیاجو د شیانو نه ګټه په لاس راشي او له بلې خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي د یو دکان سرپښته ضروري ده دا دکان به اوس په محدودې پانګې سره د یو بچ لوی کار په خیر شروع کړي تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا دکان آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقویې د پاره اساس او د مدرسې د پلیشرفت د پاره مهم د طلبا لبالو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال وی ۷ د دولسم ټولګي محصلین دي هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو ښه به وه د کوم چه د مدرسې د ښه والي د پاره د مخکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی تحصیل شروع په آخر د کال کښې د خپلو کارونو راپور کلني ټولنې ته وړاندې کړي دا کار داسې صورت لري چه اول تر اوله دده سیم ټولګي اعضاؤ ته بله اخوت، همدردي، حوصله سینه ګڼل اره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوی، خپلو اوضاعو ته ښه تغییر، پاکي، اتفاق، د دنیا د اوضاعو نه باخبر تیا، دو [illegible] نه ګټه شوق او ذوق په کار کښې [illegible]

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ وُ چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاعو په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په تلاوت افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د ملا تقي منتظم، همدارنګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف» ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوي» صدیق الله کګړکی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وی او مضامین ولوستل او ښه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغانی» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو نه د رضائیت اظهار او وویلی که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خومره چه زمونږ د پاره په کار د هغومره باید په دغه آساس قوي قدم ونه لوی ته شي مجلس د وطن د آرامۍ او ترقۍ په دعا ختم شو ۰

«بخشش او تحسین»

په دې یم د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې لوی مجلس جوړ شوی وُ په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسین او منسوبین هم حاضر وُ د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته او مولوي احمد ګل د مدرسې مدرس ته د یوې میاشتې معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات ټیکونه ورکړه شول ۰

«د اول مخ پاتې»

جنبش د اخبار ولو ځاید وسره علاقه او شه نو زیات مضمون لیکل او د اسی لو ضروری مسایلو ته فکر او توصیه وکړي که دد ولسي ټولګی اعضا په وار سره دوه دوه ورځې ددوستهٔ د حاضري په وخت کښې یو څو مختصري جملې د اصلاح په چول لو روشاګردانو ته په لاندې شان الطوسره بیان کړي بله په به لوی لحد پاکی او لطافت دلوا قصوصي لیوی د مناسبو او ملي جاموسره ښه شته ۲ په صنوفو کښې یو تي بله ښه اخلاق ګذاره ۳ دد سود اهتمام دپاره غور ۴ دلیلو د تنظیم او ترتیب سره شته او توصیه ۵ ددو ... په ظرف کښې چه کوم نا وړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي وي مجمل په کنائی طرز سره پوه کول او توصیه ۶ د حاضري دپاره عمومي وصایا وي ۷ د مدرسې د پیښ ... دپاره د لیو لو شاګی دالو د قریحت په وسع سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د ... او جماعت، تقوی او پرهیز ګاری اهتمام ۱۰ دکار او عمل دپاره په خپل وخت کښې توجه ۱۱ د مدرسې د تعمیر د آبادۍ دپاره د خپلو لاسو لو د قوه نه هم کار اخیستل زما دغه مطلب دسبز کال دپاره یقین لرم چه لوازی زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مکتب د منسوبینو له خوا مساعدت وی اصیل دی چه ملاسد به ددغه افکارو په تعمیل دغوی اعمید واری سره مخامخ کړي د اهم باید ووایم چه زه د مدرسې د سلطې د لوی والی او د اسلام د ددین د خدمت دپاره لو ر مسئولیت نه او وظایف هم لرم امید کوم چه ددغه مطالبو تی سره کولو دپاره زمونږ د هر وخت اختیار ضروري ... ګڼل شي باید.

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښې د مدرسې نه یو بنسته وکړي که ددغی او حیجا په مقصد لوی مدرسه به د نجم المدارس د علما و په ذریعه سم د خپلو مقرراتو سره ځواب ورولی.

«دی اخبار دپاره»

دی اخبار ته باید چې مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي.

«د وخت اهمیت»　　مولوی شمس الرحمن «د مدرسې»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړ والی کښې بیا بل رنګه حال چه افکار او سنجش وی. د روغتیا مرتبې او وخت نه د ناروغتیا مرتبه او وخت نشی رسیدلی د مالداری او هستي وخت باید قلار و کړو د غریبو او خوارو وخت و او داځکه چه دغه مرتبې نه دقیق او ناتوانۍ مرتبه نشي رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددی لو لو ... او بند لا لو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دوه ... توب نه تر ځوانی بیل بیل مناسبات لري دا انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خود عمر نه کمیږي نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالی و نه شمیري د بیلو بیلو زمانی څخه استفاده وکړي لکه چه رسول (ص) یو صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه څیزونه مخکی د پنځو څخه ځوانی خپله مخکی د زوړ والی نه روغتیا خپله مخکی د ناروغتیا مرینت او توانائی خپله مخکی د ضعف او ناتوانۍ نه فراغت خپل مخکی د مشغولیتیا نه نه ژوند خپل مخکی د مرګ نه.

«وطن»　　«آسف»　　د دولسم ټولګی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر چا نه زیاته ده د امینه د اسی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی نه هجرت کولو نو د ګک په وخت کښې ئی ... سوره څخه مکی معظمی ته دا سی خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه توی وتلی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وائی جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو څیز شمیرلی شی لو نیا پدی اساس مونږ باید دی ته متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادی کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی پاره چوده بیاری او چاری وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره سنه رویه وښیی که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښې وشمیرلی شی باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملا وکاو تړو او د نا وړه اخلاقو څخه ځان او لوړ وته د نجات وسایل برابر کړو او په ... فی چول سره د ورور ولی او وحدت لاسو نه ورکړو په دی وخت کښې ... کوم چه د مونږ ګران هیواد به د ټولو کا میابیو مرکز وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګرانو لیکوالانو ÷ ای د مینی پښتنګالو ÷ ای د خاوری خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو
چه له خاوری تیا پانزی ÷ مال او سر ځنی تیریږی به ÷ د علم څخه ودی یریږی خپلو
وسینو کښې لغمیږی ÷ غیرت من افغانانو ÷ دغه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی
یادګار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ که دی قش که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو دا
اخبار به لوی خدمت کړي ÷ خیر خواهی به د ملت کړي ÷ او از ونه به او چت کړي
خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د ښار دی محبانو ÷ په کښی شته پند او حکمت
درس د دین او دیانت ÷ اخځ روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نعمت
قدر ایانو ... ÷ ... ښه د فکر منظری شته ÷ ...
دوه دری شته ÷ خارجی او هم دی شته ÷ ... ګوروای پوهانو ÷ ...
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ● سعید افغانی ● دنجم المدارس مدیر

مرستیال ● حضرت خان ● دولسم ټولګي شاګرد

اداره ● په هډه کښې ●

پته ● ننګرهار نجم المدارس ●

النجم

اوه ورځنی | پاڼه

بی ورځنی دورخوهره

چارشنبه نشریږی

د الاخبار د مدرسې جریانات مذهبي او اجتماعی، دینی، تربیوی، خیروني کوي

● ژوند ● «سعید افغانی»

ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه حاصل کړی چه د ژوند

او د جهان په فکر یه پاک عشق حرکت او جنبش ورنوی

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دعقرب -۱۴- -۱- کال

● امید واری ●

«هیم کاکړ»

موږ د غه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چه د علماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هره وه جنی لری خو له او قلم وی دپاره چه د نجم المدارس ګله ټول علماؤ د قلمی تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شی دا نجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږی لاکن د وسائلو او شرائطو د پوره کیدو په اثر کیدای شی چه د مدرسې له خوا عام اخبار او د خلکو د دینی خدمت په لیار کښې یو موثر قدم شی او هرڅای ته ورسیږی دا نجم د لید وند معلومیږی چه دا نجم اخبار دینی تربیوی اجتماعی شیان خپروی او د مدرسې جریانات او پرته ځنګ باندی لنډ انداز ی او د علماؤ او د خلکو په افکارو کښې دیو والی او همکاری

لپاره کار کوی څو ټول په یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود دپاره کار وکړی هغه ته ګله معلومیږی چه دا نجم اخبار غواړی چه خپل علمی مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړی او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لری کړی او د اسلامی دین په اصلی اساس روښنه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښې وی خلک روان کړی نو په دی ملحوظ دا اخبار ډیر لو مبارک اخبار او لوعالی مطلب او هدف لری نو باید هر څوک دی اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتی ● خدایه ●

دپښتون د کامیابی لپاره خدایه

دپښتون د ښکنامی لپاره خدایه

دا النجم ښه اوچت او ښه بالا کړی

دپښتون ملت د کاری لپاره خدایه

چه ارتول کړی پښتانه په یوه لیاره

خپل منځو کښې همکاری لپاره خدایه

دا النجم واسطه او ذریعه کړی

دپښتون د غمخواری لپاره خدایه

دا النجم لا نجم ښه رڼا کړی

دهیم ددی زاری لپاره خدایه

● زړه ●

«محمد افغانی»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چه صالحه شی ټول بدن ښه کیږی او که فاسده شی نو ټول بدن فاسدیږی باخبرا وسیږی چه دغه ټوټه زړه دی ● حدیث شریف ●

زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندی ریاست لری د زړه اصلاح په علم سره کیږی او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږی هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په دې وخوری تقوی او پرهیزکاری د زړه کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اړه ده او عزم غواړی د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوی چه د انسانیت په رڼا روښانه وی د زړه ځان روښانه روښنانوی نورانیت پیدا کوی او یو هم منځ ته راوړی ●

● پوهه ●

هغه خلک پوهیږی چه د ځان او د بل د خپل او پردی په پیژند لو او پیژندنه کښې کښې خطا نشی هغه قوم حتماً مخ په وړاندی ځی چه د ژوند په اسلی د و پوهلوی او واره په ګام د خپل اساسی هدف تعقیب وکړی هغه ملت د ژوند حق لری چه د دوی ذهنی انکشاف د راتلونکی او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا روان وی داسې نه چه کورکورانه تقلید او هرڅه ته په سطحی نګاه کتل وی هغه علم په درد خوری چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسی نه چه څوک خوشی ګرځی او ځان منورول وی هغه کار ته باید اقدام وشی چه د بوالهوسی نه بهر ځان او د خلکو دنیا ته ځان د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې و منی هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوی چه د خلکو د ذهنی استعداد اندازه لګولی شی هغه وخت باید خبره وشی چه تاثیر و بښی د خلکو سره باید هغه وضعیت و نیول شی چه په یو قرار ترا خره ئې وچلوی هغه خلکو ته باید موقع ور کړی شی چه د علم او پوهی په مساوی درجه او وجدان خاوندان وی د هغه شخص باید قدر وشی چه خپل خیال او نفس د جامعې په خیال او نفس کښې ګوری هغه ډاکتر او فیلسوف دی چه د قوم په درد د پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د اصلاحاتو چاره وکړی شی د قوم او د وطن بنیادی ضرورتونه پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دی ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه دریواړو شقونو کښې د کار خلک په کار اچوی

«سعید افغانی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«محبت» «حضرت خان»

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چې معنی ئې د یو چا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه ښکته او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک هدف او مطلوب ته رسیدای شي چې د خپل هدف په لیاره کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر چا ته چې په خپل کار کښې محبت وي نو کار ورته بې تکلیفه او سنه انجامیږي هو د ننه په کور کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره ډیر ښه گټه رسوي او بیا په یو کلي او قریه کښې د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې د نیک نامي او ښه والي لو یه وسیله گرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختگ د محبت له برکته حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق او یووالی هم د محبت څخه زیږیدلی دی او انسانیت نیستي ته ځي دا چې محبت سره هر څه کیدای شي او د هر څه لپاره یو اغیز عامل او قوي محرک محبت دی د ښیتیا محبت یو قوي محرک دی مگر دومره لازم دي چې د محبت مناسب ځایونه ویلو نوا او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب — قران کریم

دانسان د ټولنیزو دگیو ژوندون موضوع ډیره مهمه او بار یکه مسئله ده لوی دی ضرورت مسئلې د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقی د مخکښی آیات په ذریعه لیار ښوونه کړې او ډیر ښادي څرگند ځای چې مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کارو نه په ځان ساتلو کومک او مل دکار کوی په گناه کولو او تجاوز باندي یو تر بله مرسته او معاونت مه کوی خدای پاک خپل داهدایت ښه تقویه کوی او وائی چې دا ډیره د الله (ج) څخه او داخکه چې یقینا الله پاک ډیر سخت دی د عذاب لرونکی) یعنی بدی مخلوق هدایت د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندی عمل وکړو بیا نو موږ د دالهي سعادت د پاره یو تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضرور دی هغه وخت چې ټول خلک اصلاح شي بیا کیدای شي چې دا مشترک او د هر یو ځان ته بیخي هم تر ټولو مطلوب منزل پوري ورسیږي.

اعلان

که څوک په مشرقي مسایلو کښې د مدرسې نه یو ښتنه وکړي که د دغې او دې چې په مقصد نه دی مدرسه په دنجم العلما رسۍ د علما و په ذریعه سم د خیلو مقالو سره ځواب ورکوي

«حصیله»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخندزاده صاحب ستر مجاهد د سکوانو په حقله څه ولیکو که چاته د ده د ژوند انه د حالاتو او د ده د غزاگانو او د ده د مازوتو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چې په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار د پاره

د دې اخبار د پاره باید ډیر مختصر مگر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي

«حمدالله دره نوري»

همکاري

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښي بیولو او د ټولو نیمگړتیاو د پوره کولو لپاره همکاري او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخ څیړونو له مخې څرگنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چې د همکارۍ روح قوي شوی او ددې په مذاق خلکو کار کړی معنوي د ترقۍ په لیاره کښې ډیر قوي قوي گامونه اوچت کړي او په اترومند اندازه سره خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې نه ځینې بدې نعمت څخه بې برخې او پسپاتې طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو په پاتنه درې یا په کښې غرق د فلاح او نجات ذواوکل ور څخه ورک شوی دی له همدې امله اسلامي قوانینو د لفظي همکارۍ ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې ښه اکید اشارات صادر کړي دي رښتیا چې ځان له یو سړي او یا یوازې یو انسان ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چې د انسان حیاتي درنه د حیات ډیر ښه قوتونه احتیاجات لري او هر یو ضروري صحیح کار د کولو غوږ چې دا ټول بیا به کوه سره د همکارۍ د لیاره نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په موفقانه صورت سره ځانونه ور سوي انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله شي کولای چې ټول شیان خود سره پیدا کوم اسباب او شرایطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه دده د پاره دهر څه نه مخکښې د هر شي د منشا او مصادر پیژندنه ضروري ده د همکارۍ د پاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دي (۱) د مطلب یو والی (۲) یو تر بله اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چې یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښتي موجوده حالت ته نظر وکړو مونږ مجبور یو چې د همکارۍ د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چې قوم ملت او حکومت کاروبار او کار د همکارۍ نه مستغني نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر — اوه ورځنۍ پاڼه — دا خبار د مدرسې جریانات شیې او

مرستیال «محمد جان» د دولسم ټولګي شاګرد — پې درخصتۍ د ورځو هره — اجتماعي دیني، تربیوي خبرونه کوي

اداره په هډه کښې — چارشنبه نشریږي — «بیداري» [سعید افغاني]

پته «ننګرهار نجم المدارس» — خو مره چه غواړو سبه خدمت وکړو هغو مره باید پوره بیدار او سو و یا دلوړو دا او بېو باروی.

کڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

[سعید افغاني]

د دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلی بیان کړم.

«د ده اجمالي پېژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبدالرحمن د پاچاهۍ په وخت کښې یو دلوی اعتبار خاوند و. دغه شاه دی سره د ما ذونا فو د کابل په بنار کښې بندی کړو. دی د بندی خانې نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقي و تښتید او هلته د مهمندو مشرقي په سرحد تو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبۍ او چمرکند کښې او سید او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهۍ په وخت کښې د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښې د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډې په قریه کښې او سید. د ده د همدغه پاچا په عمر کښې د پردا سلام د دین واساس محکم کړو او هرې خوا ته ئې ډیر شاګردان او پلې خوری شوی او دی د درسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده د غه ملي شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې ۱۳۳۰ / ۱۳۱۹ هجري قمري کال د حج د ورځی نه لبیک وویلی. په دی حساب د ده د وفات تاریخ (مقبر غازي ۱۳۲۰) دی د ده مزار او مقبره د هډې په قریه کښې دی او د حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بښه جوړ شوی د ده هډیره د ټول مشرقي او مشرقي بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی.

«پوښتنه»

[اداره]

مدرسه په څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب»

[سعید افغاني]

د مدرسې د پاره د همکارۍ خیال ضروری دی تر څو کارکوونکی خلک خیر خوا او مفید و پېژني.

(۲) «ځواب»

[محمد نواز د دار الحفاظ مدرس]

د مدرسې د پیشرفت د پاره هر څه نه مخکښې تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیز ګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب»

[مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس]

مدرسه به هله مخ په وړاندې لاړه شي چه په دې کښې درسي افراد تربیه شي چه د دین او د جامعې د دردونو دوا شي یعنې بشر تربیه

(۴) «ځواب»

[مولوی عبدالمجید نجم المدارس مدرس]

زما په خیال چه د مدرسې د ترقۍ د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوې برخې شي یوه رسمي او بله ملي چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندې لاړه شي.

(۵) «ځواب»

[مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس]

د مدرسې د مخکښې تللو دپاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسې کښې اتفاق او اتحاد وی او هر یو مدرسه خپله وګڼي ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره مناسب اصلاحات کول په کار دی.

«جهان»

[شاه جهان دلیو لسم ټولګي شاګرد]

حقیقةً که بشر د ذرې په ستر ګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښې نظر واچوی او د عقل په ذره بین کښې په دقت سره کتل وکړي نو خود به خود به و پوهیږی چه جهان نن په کومه اندازه وړاندې تللی او په دی برهم و پوهیږی چه د ود حیات په ټولو خواو کښې ترقۍ چه نن بیرون په جهان کښې لیدل کیږی په دغه او د خدمت په لاس راغلی نن په جهان کښې هغه شیان موجود دی چه څه زمانه مخکښې د بشر عقل ته منل د شوني په تو ګه نکړ راتلې، مصنوعي سپوږمۍ او د وسې نور چه ذرې د نیا ئې د وجود څخه بې خبره پرته وه مونږ پوهیږو چه د غه نهضت خلکو منځ ته راوستلی او د انسان عقل او کنجکاوی، کار او عمل دومدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پوری مربوط دی که مونږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالی منګلې خښې کړو. د دیر د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندې ژوند وکړو.

«د جهان د پاره»

[اداره]

مونږ هم ژوندی یو مونږ هم د جهان په یوه څنډه کښې ژوند کوو نو مونږ ته هم په کار ده چه د جهان د دې څنډې د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن ارامي د دنیا او د جهان د ارامۍ په مسایلو کښې پوره لاس لری نو میبایله مونږ د ځان او د نور جهان د خلکو د ارامۍ د پاره کار وکړو نوره دنیا هم باید د دنیا د دی څنډې د ارامۍ د پاره د جهان د ارامۍ په لحاظ د پوره معاونت او مرستې نه کار واخلي که د انسان یو فرد نا ارامه وی او مرور وی نو د ورانسانانو د نا ارامۍ موجب ګرځي نو مونږ باید ځان او جهان ته ځنګه چه لازمه ده باید ښه متوجه شو

« مبارک »

صدیق الله
ککړ کی

دغه عزم او د ا کار شه مبارک
د النجم د ا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنې راوښیږ قوم او تبارکا
د ا خدمت او د ا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکارو د روزنې درس به را کړی
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
د ا رڼا او د ا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
د ا قدم او د ا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په ځلاندو نامه سره یادیږی ددی اخبار د معنا مینو دلید و نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیرخواهی په مقصد منځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د گوتو د زحمت ننگه او د یو قلمی اخبار په څیر خاص د مدرسی د خلکو د تربیې په نیت دی مگر امید کوو چه انشاء الله د ا سبا بو د برابریدو په وخت به د تمول دولت او ملت د خیرخواهی په مطلب د عام المنفعة غټه نمونه وگرځی ځکه چه د ا اخبار د تول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او د دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربې نسخې په څیر معلومیږی هو د مشرقی په خلکو عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د ا دائمی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښې لیدل کیږی. دوی د ملت او حکومت په منځ کښې بهترین عناصر دی دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پرونه او تکلیفونه گاللی او گاللی به ئې ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کارکوی چه په دننه مملکت کښې [redacted] قوی قومی رښتې او د ا ازمینبت په پرگ کښې د بریالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماء خپل د تبلیغ مجربې نسخې د ملتونو په مواقف ددغه اخبار په د سطر په کال (۳)

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس منتظم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مگر دومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په انداژه تاکلی دی کم موږ د وظیفې د انجام ولو اهمیت ته ملتفت شو او د مرو بر را ته ظاهره او څرگنده شی چه کوم انسان د لوی نوم او نشان او عزت خاوند شو او یا د خدای په دربار کښې ئې د منزلت مقام بیولی د ا محض او محض د خپلې وظیفې قدر او د ادا کولو برکت دی دنیا هر څومره چه سړی د خپلې وظیفې په حقله توجه وکړی هغومره به د دارینو سعادت سره مخ جه کیږی د لته باید درهم و ویل شی چه د وظیفې انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتقاد منځ ته راولی او که نه د وظیفې انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د نا کامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم د خود سری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروگرام و نه لری زما په فکر د سړی هم په کامله صورت سره نشی کامیابیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه سم ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر په کارو اخلی او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړی د وظیفې د پاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک و پیژنو او وظیفه هم هغومره چه وی و سنجوو او ما یو سه نشو کار و کړو او شمه باک پاک نیت د خلکو سره په پاکی گذاره او وفا د وظیفې مشکلات حتماً حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی. موږ هیله کوو چه مقتدر خلک د ا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د ښاغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښې ئې لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښې به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګی شاګرد
اداره یې هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اووه ورځنی پاڼه
بې درخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسي جریانات نشیي او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونی کوی
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وی بیا هم نه پوهیږی نو
لازمیږده چه تل په ټولو کارو کښی به تدبیر
او مشوره ته منقاد شی.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «د ده تفصیلی پیژندنه» سعید افغانی

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لاندی ډول سړی ویپیژنو
۱ د ده عمر او حیات او قواره ۲ د ده هویت قوم او نسب ۳ د ده اصلی او فرعی مسکن ۴ د ده تحصیل او علم ۵ د ده تصوف
۶ د ده جهاد ۷ د ده د شهرت اندازه او کارروائی ترمرګه پوری ۸ د ده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ د ده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر ډیر تاسف دی چه د درسي ټولګی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات یې نهایت متانت او سنجیدګی لری. هغو مره چه ویل کیږی او بیل لیکیږی او بیانیږی و شو په دغه اندازه ده د سوانح د لیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږه ګیله د ده د معقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهایت منلی تیرشوی زیات ده پوه زی د ملا طوطی اخند نه هغه هم صرف د ده د مواعظو تذکره مګر نهایت ناقص لیدل کیږی او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښی مطلوبه معلومات راشی امید دی چه څه ناڅه خوبه تری جوړیشی او د آینده د پاره به ګوندی په دغه اړه د ده پوه عقیدت مندان کوښښ وکړی چه زمونږ د هدف نارسیده مطالب تکمیل او پوره کړی باور کوم چه په دغه لیار کښی سعیه به د ده د عقیدت مندی سند ثبوت وی. ۱ زمونږ په لاس کښی تحریری اسناد ډیر کم دی کوم تحریری سند چه زمونږ په لاس کښی شته هغه پوهنزی د ده د فوت تاریخ ښیی چه په «۱۳۲۰» او یا د «۱۳۱۹» هجری قمری کال کښی فوت شوی چه د دی نه د ده د ټول عمر اندازه نشی معلومیدلی مګر شفاهاً موږ په اوریدلی چه اخند زاده صاحب ډیر زیات یا کلو په حدود کښی اند ازه کیدلی شو خلک وائی چه نښه تږی وجودی درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی و ځکه چه د ډیره ریاضت په وجه ده د لاسو ګوته شنه شنه بلیدل. وائی چه دی ښه خوش قواره چه سپین او په اوچلی باندی شین خال هم درلوده او د ده د شین خال شهرت زیات و د ده رنګ او قواره یا تا نیره هیبت ناکه وه دوالیه به یې خلکو د ده رعب ولیده مګر په عین وخت کښی مشفق او مهربان هم و. د ده حیات ټول په حرکت کښی تیرشوی معلومیږی چه د ده په مفصل کښی بیو درسی اود لا پاتی په دوهم مخ کښی.

«بیداری» محمود د دوهم ټولګی شاګرد

که څه هم په دنیا کښی د بیداری او ازو نه پوره کیږی او روحیه او روح ته اکثر خلک یو اندازه پوهیږی او بیدار دی مګر بیا هم باید د بیداری په حقیقی معنی پوه او اصلی هدف او مرام یې وپیژنو ځکه چه د عقل بیداری نفس چالاکی او یا یو زنګه خود نمائی نه ده بیداری د یو شی ویلی چه سړی د یو کسب او یا د کوم شخصی کمال خاوند یا په یو ډول سره خانته هستی او مال پیدا کړی. دی په خپلی بیداری کښی د جامعی او د وطن او د قام د پاره خیال ونه ساتی. هو هغه کار چه د عام خلکو خیر سره مصادم وی منع کیږی او د اصلاحی قانون نه ګڼل د سوی بیداری لا څه بلکه د جهل په توره پرده کښی غافلانه خوب کول دی هو بیداری یوه ای پوهه ده چه د بشری نفسیو محک او د عمومی هوسائی موجبه ده اوس که شه دقت وکړو نو ثابته شوه چه حقیقة بیداری هغه څوک دی چه د علم او پوهی د لاری خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب یې وسنجولی شی د هر چا حق او تر معلوم پوره یې د بل سړی یې تلف او پایمال نکړی سره د کښی ویاړنی د حقوقو احترام او د تاریخی شخصیتو نو څخه د جامعی په اصلاح کښی ساعی د بشر د هوسائی او رفاهیت اسباب پیدا کړی خپل رفعت او ترقی د جامعی په ترقی او تعالی کښی وګوری په آخر کښی د خپلو پوهانو او بیدار او ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداری په کار واچوی او حق الامکان د جامعی د پرمخ تګ وسائلو ته حاضر شی.

«پوهنتنه» اداره

مدرسه په څنګه تخګښی لاړ وشی؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب» حمدالله دره نوری

که چیری د تعلیمی پروګرام سره سم یو اخلاقی او عملی پروګرام هم په مدرسه کښی په لازمی صورت مقرر او ور سره سم ټول افراد د روز لمنی شګرد نشته چه د مدرسی محبوبیت به د هر چا په زړه کښی راسخ د ملت او حکومت د زړګا نو سره په موافق کار وکړی شی چه د اد مدرسی عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» سید غریب د دوهم ټولګی شاګرد

زما په خیال د مدرسی د تخګښی د پاره د ا ضروری ده چه د ټول منسوبین د مدرسی د پاک نیت خاوندان او ایمانتدار او وجدان دار د مدرسی د خیر د پاره کار وکړی

(۸) «ځواب» شمس الاسلام «شمس»

د مدرسی د پرمخ تګ د پاره دا ضروری ده چه د مدرسی ټول منسوبین او خپل نقصانات وپیژنی او بیا یې په لری کولو کښی عملی اقدامات وکړی چه د خلکو په نظر کښی محبوبیت پیدا شی.

(۹) «ځواب» مولوی محمد ایاز

مدرسه په هغه تخګښی لاړه شی چه ټول په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بی د خود نمائی د مدرسی د ترقی د پاره لیاری او چاری وسنجوی او عملاً هغی ته اقدام وکړی.

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسوبینو لخوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو با حرارته انجمن جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا دغه کسانو د (خو مره روښانه علما ؟؟؟) د اقتراح ترعنوان لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاگردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت گل صاحب د مدرسې مدرسینو ښې مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید افغانی د مدرسې مدیر د دوی په وینا وُ باندې تبصره په ضمن کښې وویل چې موږ دغه خبرې ته ملتفت شو چې څو مره روښانه علما ؟؟؟ او په دغه متعلق ښه غور وکړو امید دی چې زموږ د مسئولیت د برداشت دپاره په ښه افکار په لاس راشي . د هر قوم د ترقی او تعالی دپاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په دغه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږي د مجلس په آخر کښې د وطن د دوامي او ترقی دپاره ټولو په گډه دعا وکړه او په دغه لیار کښې د توفیق آرزو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چې د نجم الدین آخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ویکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چې په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړي .

«تدبیر او مشوره»

گل محمد ابدعارفی
دا تیر توگي شاگرد

د رمنلي شوی خبره ده چې بشر یو اجتماعي ژوند لري او په انفرادي ډول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعي ژوند د سرته رسولو دپاره تدبیر او مشوره یوه کومک او همکاري کوي کوم کار چې د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دي کښې شک نشته چې ډیر مفید او گټهور ثابتیږي نن کرد دنیا خلک ټول په دمل ارجو ته رسیدلی او د ژوند د رساني دپاره ئې راز راز وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په تو گرد کارونو د انجام مولود پاره امر کوی . د تدبیر او مشورې ځنې د ډیرو کارو د ختنل کیږي په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې دپاره . مگر د ملي برو او مشاورو د خلکو پېژندل هم ضرور دی مه بر دی باید هغه سړی وي چې د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستۍ او عنعناتو نه بهر د اجتماعي افکارو خاوندي وي صحیح ته بیرنکه د دیوال کلک تادا و بنسټ وي دي کړه د دیوال تادا او بنسټ کلک شي دي کښې شک نشته چې دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډیرو کلو دپاره دوام کوي همدغه رنگه په هر عمل او هر کار کښې چې صحیح تدبیر وشي هغه کار سرته رسیدلی او گټهوری استفادې ورځنې لاس ته راځي .

«صبر او حوصله»

محبوب الٰهی ادا حفاظ
د اتیر توگي شاگرد

صبر او حوصله د هر مرض دپاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چې انسان د حیات په میدان کښې د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په دغسې وخت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړي شي د ژوندانه ټولې خوږې به ئې په ترخو او ناکامیو بدلې شي انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي چې په هر کار کښې د په صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او همیش د غم مشکلو نه د ځان دپاره لیار او گرځوي پس د هغې بیا کیدلی شي چې په ډیره اسانتو گرد کارونو دپاره د عمل په میدان کښې لوړ قدم ونه واخلي نو لازمه ده چې د محیط د عمومي افرادو کارونه د صبر او حوصلې څخه جوړ کړي .

«د النجم پاڼه»

آصف

د غه اخبار چې د النجم په سپیڅلي نامه باندې شهرت موندلی دا د هغه قوي افکارو محصول دی چې دا به نه یواځې موږ ته ذهني تقویې لپاره مفید او گټهور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لیاره لوی چې د واقعا د نجات لیارې ښاري دي او ښيئ او دا ځکه چې دا اخبار د هغه متینې اراده او پاک ضمیر پلو شی دی چې په رښتیا په دل سره د بشر د سعادت په لیار د رڼا وچوی او خلک د خپلو نقیصو ته متوجه کوی هو زه په دې عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږي نو په آینده کښې به لږ ده څخه پوره نتایج په لاس راشي او دا ځکه چې لیکونکی خوا په د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او دا بلی خوا په کوم چې د علماؤ قلبي مسئولیت دی پوره ته شی بلی دا هغه پاڼه ده چې ټولو خلکو ته د اتفاق او ورور ولی درس ور کوی او خلک په دې پوهوی چې په هر یوا کښې فعال او یو د بل ته په ضرورت محسوس کیږي او دا هغه بی غرضه جرئت ده چې په خلکو کښې همکاري درد پیدا کوی او خلک د د اجتماعیت مزایا وُ پوهوی او د یته خلک متوجه کوي چې په هیڅ یو نه کښې باید حسن رقیب د منځ ته راشي موږ ده د اسلام د ډیرو مقاماتو نه هیله لرو چې د دې اخبار په دې کې پېژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر لپاره زمینه په لاس راشي د دې اخبار نه قوي امید دی چې خلک په دې پوه کړي چې د وطن د ترقي لیاره ۴

«د لمري مخ پاتې»

او پیش او حرکت موجود وُ چې په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښې د دې تحول قایم کړی چې ترننه هم هغه تحول د خلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په جهان باندې ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وُ د ده د حقانیت د ثبات دپاره دا کافي دی چې د دې ټولو پوهو علماؤ منلي وُ او د ده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق گڼل

«د لوړ لری»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري . په پای کښې د خدای د ج ځنې د خپلو پوهانو لپاره نور موفقیت هم غواړم .

النجم

روه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» ددوهم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

(۱) اخبار د مدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«رهبر»
درهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ درهبر خیال کوو باید مطلب ته موور سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۴) «دده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئې

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی پر اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقی نه دی او هم هغلته دده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیا د تحصیل او زده کړی په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار راروان شوی پر ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړی دی د تحصیل د پاره افریدو ته هم تلی پېښور او صورت کښی هم اوسیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښی هم ځه موده هلته کښی تیره کړې ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هیڅ کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه مخکښی چه مو وویل د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غونښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندورسازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ پر ننګرهار تلی او د مهمند په علاقه پر جرویی، او چم کښی کښی ستوګنه کړې ده پر ننګرهار کښی پر رود او کښی ځه موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نورو د او شینوار او کښی ګرځیدلی پر لغمان او سوررود او کامه او خوګیا نو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یادو او مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی په وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته په پغمان کښی ځه موده ئې ستوګنه کړې ده دی پر شمالی کښی د کوه دامان خوا ته د داوود ځو پر علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان پر ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د حیات اخرنی شپې او ورځې د ننګرهار پر علاقه د جلال کوټ ته دری میله مخ پر جنوب هډه کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

« دده تحصیل او علم »

ځکښی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او پر ډیرو ځایونو کښی اوسیدلی دی وائی چه اخند زاده صاحب پر ډیرو په علومو کښی پوره عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او ... نور لری.

«رهبر» «صدیق الله» ګلرکی د نهم ټولګی محصل

پردی کښی شک نشته چه بی د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سا روان غواړی او هر کار ته یو پوه صادق لیارښونکی پر کار دی مګر څه ته رهبر؟ زما عقیده دا ده چه پر دغه متعلق دېر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام ترنی ده چه ایا هر څوک د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئې اجرا کولی شی او که یه خصوصاً پر دا وخت کښی چه هر سړی ناری وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئې هغه هم پوه دی نه هم نیک او قلم لرم یو پوه رهنما بل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک باید زما پر خط مشی روان شی او دا هم ده چه ډیرو خلکو پر سپین لباس او پر سپینو جامو کښی خپل ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل پر لاس بکس او عصری جامو کښی ځانته ډاکټر پر کار دی. څه چه ځان د پوره فیض نه هم پورته ګڼی لافی شافی او چا بکی ئې هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه پر کار دی؟ د ته د پر کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی پر ویلو رهنما او نر بلل نه شی بلکه د عمل پر میدان کښی ورته ښه ځیر شی ترڅو چه دهغه پر ټولو اوضاعو او اطوارو باندی پوه شی او د معلوم کړی چه ایا ... ته دهغه عملی رویه د قوم او ټبرسره دهغه ... ګټه رسولی ده جامعی او داو ... ته ځرنګه ده؟ دهغه کاروائی باید د ... شی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئې څه شی دی؟ خپل بازار تود کی د پاره موقع ورته لری شی.

«د پاتی پر دوهم مخ کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۰) - ځواب - «هیم کاکړ» زما پر فکر د مدرسی د پر مختګ لپاره درسی یو شی ضرور دی چه د مدرسی د علماؤ او د نورو خلکو پر افکارو کښی یو ورلی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسی ته د دی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی.

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد» زما پر عقیده د مدرسی د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو د دی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول پر کار دی.

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان ددوهم ټولګی محصل» د مدرسی تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د ټولو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق او کوم داره وداره تا ثرات چه کله ناکله د انسانی نقیصو له مخې ترمنځ ورته پیدا کیږی دهغی نه سو تیر او د ټوله لرکړی شی د تشت ورلی پر مرتبه کښی ونسیمری یعنی د ورو ورو خبرو پسی خو هیڅ ونه ګرځی او د غښتو ځنځیره ... په موقع ور نکړی شی.

« سنجش » عبدالودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او دنیا او بیا د یو کار او خدمت په وخت کښی
چه د جامعی د ارتقا د پاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لبش بحیله
په حیاتی چارو کښی د هر وخت د پاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او په د نګاه ننگ خبرو سره
مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ په ملتفت شو او دا ته بنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه
خبری او دنیا چه د خپل سوچ او سنجش دپاره نه وی بلکه محض د توتی په څیر غږیدل
وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځکه جدا او کنار ه لیدل کیږی همدا رنګه که
یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د دوستی مشکلاتو د حل دپاره د خپل ځان سره
قوی افکار او سنجیده نیاری نه وی ساتلی د بیشیا ده چه د اد بلی ورځی دپاره د دی د پس مانی موجب
ګرځی او بالآخر د خجالت په لویو کند و او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید د اسی وندښی
هو کله چه انسان په دنیا کښی د ی خبری ته اړ او محتاج دی نو او مرو باید مونږ هم د اسی قوی
غږی ولیکو او د ور پیشی څه وکړو چه بنه پوه
او د انا خلک وی او د موجوده طبقی د تولو حالا
تو نه خبر او په خپل بنه او بد ځای او محکښی او
ورسته ته بچه پام لرنه کوی د خپلی وینا د
تا ثیراتو دپاره او د کار بنه نتیجه د خپل ځان
سره ساتی تر دی چه د ده او ضاع او حرکات
نا سته او ولاړه تګ او راتګ قول د روز مره
حالاتو سره موافق او برابر وی که د اسی وشی
نو ویلی شم چه د ابه د لبش د دامی او هوسائی
لوی وسیله او پا تګ وی ولی د وی یو ځی د خپل
ځان د خپل او بهبود په اړه نوی بلکه نور د
ګړی هم د ننه د ننه په لوړه مده کښی په حقائقو او
رسالو پوهوی او ورته د خپل ژوند په مختګ
د رسونه ښیی نن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه
خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بل څه موجبه
نه ده بلکه محض معنوی د خپل سنجش او فکر نتیجی
دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لوړه مده
کښی ستر مقام ته ورسیدل .

« اداره »

د سلام د دین اساس تعلیم او سنود نه د سنجش
دپاره د یوره کفایت اندازه لری که مونږ وکړی
شو چه د خپل اسلام د رهبر سنودنی او د ویه د
سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو اود مرو به په
تولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« پښتو ته » معراج الدین « د جمیلی » د اتمر ټولګی محصل

پښتو نه د انسانانو په مابین کښی د یره اهمیت ورښی دی ځکه چه د پښتو نه
په سبب سره د از د ژمنا فع لاس ته راځی انسانیت
تقویه کوی او انسانی روابط محکموی انسان ته خبرا
ش ور ښیی ډیر که پښتو نه سره ته زیاته مفید
او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات
ورکوی تعارف انسان له د ښیی صحی صافی روښانی لا
ری په طرف بلنه کوی دیو څه پښتو نه او دیو څه معلو
مول حقایق روښانوی او هر سړی دژوند ته په خوند
ور مزایا او پوهوی که دیوه مملکت د یوه بل مملکت سره
پښتو نه نه وی نو د هغه مملکت به بی ترقی او د دنیا
په صحنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پښتو نه ته
خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پښتو نی دپاره دا دی چه خلک
باید وپښتو دل شی او دهر چا نه د هغه د ذهنیت
او لیاقت په اندازه کار واخستل شی د هم بنه ده
چه با بد هر څه وپښتو نه چپله

چه ته د دوا په ځا
ی زهر نوش و جان
شی .

« خوموره او ځنګه علماء ؟ » « سعید رشاد »

ګرانو ملګرو غواړم چه څو موره او څنګه
علماء ؟ د اقتراح په ډول لکه چه په
انجمن کښی څینو وخیره د النجم په
اخبار کښی هم وخپل شی مګر د دی
لپاره چه د اخبار یو مختصر قلمی
اخبار دی غواړی چه مختصر او متین
مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه
د دغی پوښتنی د ځواب دپاره بنه
سنجیده او مختصر ځواب ولیکل شی
ډیر ویل او لیکل چه معنی و نه لری
څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو
چه د ملګرو افکار د کښیکاوی
او د پلټنی سره آشنا کړو نو
که دغه مهم مطلب دپاره د
مفاهمی په برکت چیر ته
د اسی حقیقت روښانه او
ومنل شی چه مونږ د و موره
او د اسی علماؤ ته ضرورت
لرو دا په زمونږ سعادت
وی ځکه شاید په د غه
سلسله کښی خلک حقانی
علماء خپل خیر خواه او رهبر
وپیژنی . او متقدانی ګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین
اخند زاده صاحب د سوانح په
حقله څه ولیکو که چا ته د ده
د ژوندانه د حالاتو اندازه
د ماذونانو او د ده د څنګه کانو
اویا د ده د مخلصانو په متعلق
څوک معلومات وی هیله کوو چه
په دغه باره کښی مونږ
سره معاونت وکړی .

« د لمړی مخ پاتی »

او کله نه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بینا په د غه نظر یه باید د رهنما او لارښونکی مقام هغه چا ته
ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د ټولنی په خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته خبر او ګټه
رسول وی په سپین لباس او متقی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چا بکی بانډی غولیدل د نا پوهو کار دلیل کیږی باید
رهنما وپیژنو او په رهبری ئی سره ئی و ښیئو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځنی پاڼه

چلوونکی « سعید افغانی » د نجم المدارس مدیر
مرستیال « » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته « د ننګرهار نجم المدارس »

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

« اخبار د مدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی ، دینی ، تربیوی خپروني کوی
« مسئول »
هغه خلک مسئول دی چه کار ئې دوی کړی
وی او که خلک که د عام نه کوی بښه نه کوی

ګڼه « ٧ » چارشنبه د ١٣٣٧ کال د قوس « ١٢ » « ١ » کال

« ٤ » « ده علم او تحصیل » « سعید افغانی »

په علوم کښی ئې ښه قوی لاس درلوده اشتیا ده هغه کتابخانی نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښې ده معلومیږي چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق و . دوئی چه اخند زاده صاحب په دعا او سره په یو علمی بحث نه کول ده به همیش د علم د پاره د عمل اندازه کتل ده ده استاذان هم خلک ښه یادوی دده د استاذانو په سلسله کښی درس شاهی نه چه سړی مخ په بره ځی یوه هدیره ده د هغی ځای خلک یو قبر ښیی دوئی د اد اخند زاده صاحب استاذ تیر شوی او په ښه ښه نیک شخص ئې خلک یادوی دوئی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب دده زیارت ته راتللو دده استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښی هم تیر شوی وی کوم وخت چه دی د علم قال نه مخ په علم حال توجه برابروی د او وخت دده یوه بله دوره شروع کیږی د اپه تور ترتیبه ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب نه په حیات کښی د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښی ترینه درسونه کامل کړه او د ماذونی مرتبی ته ورسید ده په صوات کښی ډیر وظایف کړی او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زمونږ دوره ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی کرامت زیاتی قیمي شته ګرمونږ دوره پوهیږو په دغه دوره حناپان باتقوا او پرهیزګاران تیر شوی عقیده او روح او ورادو او وظایفو ډیر یوه تاثیرات شته دی مګر نن خو داسې چه د قیمو د طبع یا یادګرد دوئی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په خلکو ... طریقی کښې ماذون و مګر ده په خلکو تر یو اندازی د قادریه طریقی اجازه ورکوله . [illegible]

« د تحول » « هیم کاکړ »
د نهم ټولګي شاګرد

په ممکنا توکښی د قدرت د تحول او تطور کارخانی راچالانی دی . آن په آن ممکنا تو کښی تغیرات او تبدلات پیدا کیږی . څوک پیدا که څوک فنا که . چا ته د خلکو او اجتماع د اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او فکرونه عطا کا . چا ته د بشر د هلاک او فساد لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا . په د غو مفکورو کښی بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام کا . ځینی د شخصی او یا اجتماعی خدمت لپاره ډیر لوړه پایو ته ورسوی . کله هم دا بیا درسی تیت کړی چه د خاورو سره ئې برابر کړي . چا ته غم غم کاروبار پیدا کړي او چا ته واړه واړه . غموباندې غم مسئولیتونه او ورو ورو باندې واړه مسئولیتونه . په خلکو کښی کله درسی تحول پیدا شی چه د مایوسیت مرتبی ته نژدې شی او کله بیا ورو ورو بیرته مخ په لوړتیا روان وی او د ډیرو امیدونو مرکز شی او درسی نور . خو په هر تقدیر سره د قدرت او قادریت د غه تحولات دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی په دی خبره چه یو لوی مقتدر شته د واقع کولو لپاره چالانی دی . په دغو تحولاتو کښی که فکر وکړای شی د بشر لپاره یو رنګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په د غه لپاره سره لوړه مدارجو ته رسیږی تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوی او د بلی خوا نه د کار د کول او عدم مایوسیت او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی او همدا رنګه که د غه تحولاتو کښی فکر وکړی شی د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده د پاتې په دوهم مخ کښې «

« پوښتنه » « د اداره »
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

١٣ - ځواب - عبدالرزاق
« آصف »

مدرسه به هغه مخ په وړاندې لاړه شی چه د مدرسی ټول افراد د خپل مسلک په رښتیا توقوی روان شی او ورته بد بینه نشی .

« ١٤ » « ځواب » عبدالرحیم
د نهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسی کونکی د په مخ تګ د پاره د ضرور ده چه د مدرسی ټول منسوبین د مدرسی قوانین او اصول په ډیر شوق او ذوق سره عملی کړی او هیڅ یو ئې بیګا د او پیټنی ونه ګڼی تر څو د خلکو په ستر ګو کښی ښه او ورته راغب شی .

« ١٥ » « ځواب » « سلطان عزیز »
د اتم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسی کونکی د په مخ تګ د پاره د عامی او خاصی طبقی سره او ربط او د بودیجی پراخوالی ډیر مهم ....
خبرو نه بلل کیږی .

« تربیه » سید محی الدین
د خدایزوه معلومه « علوی » د اتمر توګی زده کوونکی

او ملا نه خبره ده چه هیڅ عمل او فعل بې
له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي
حکمه الهی قانون په دې جاري شوی دی چه
همیش ئې د لښکر تربیه د پیغمبرانو په واسطه
سره کړې ده ترڅو نسبتو د هر راز مشکلاتو
نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ
شي . زموږ هدف او مرام په نوموړي
موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر
ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږي
نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو
کښې پوره د عقل او شاترګ ولري حکمه
تربیه که د عصر جایز او بیجا یاتو سره یو ځای
او متضاد وي نو د مربي سعیه او کوښښ
بې ځایه مصرف او بالآخر کوم ثمره نتیجه به
لاس ته نه شي راوستلی که مونږه اسماعیل خان
ته سپه ځیر شو نو الله پاک سره د کمال قدرت
نه د عصر د بیجایاتو پوره مراعات کړي دي
او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره بنیاد
مجربي نسخې په عمل راچولي دي کله چه مرض
د پر سخت او شیوي هلته ئې قوي نسخه او کله چه مرض
مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې
نسخه په کار راچولي ده مونږ باید د قدرت
د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم
وخت چه بشر ماشوم ئې هلته مناسب ئې
دوره وکتوب سره تربیه کړی بیا کله چه
انسان مرتبې د رشد ته ورسیږی نو د
رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږي
خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی
سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د
انسان د طبیعت او حالت سره موافق
نسخې په کار راچولي نو مونږ هم باید په غور
او ساس د تربیې ځای وساتو . او دوم باید
چه په تربیه کښې اخلاقي جنبې ته پوره
موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق
باید وسنجول شي چه ښه اخلاق کوم او
نابوده اخلاق کوم دي زما په عقیده ښه
اخلاق هغه دي چه د شریعت د پاکې ځای

۳
او بد اخلاق چه کاټ لهر نه وی ځکه په
شریعت کښې د الله (ج) او د رسول (ص)
ګمنو ارشادات شته او دې کښې
شک نشته چه کوم اخلاق چه په غیر
اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښې
داخل او برابر وی هغه د خلکو په ګټه
تمامیږي که نسبتاً دقت وکړي بې تعصب
[illegible]
او درېیم دا چه د تربیې په پاک او
سپیڅلي صحنه کښې مدار د عملي او فعلي
تقوی نظر یاتېر په کار او چول شي او
تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل
دي د دنیا وړه اعمالو او خوبونو څخه او
تثبیت کول دي په حمیده خوبونو او اعمالو
باندې انسان باید د عقل د ضمیر سپینې
نه درس واخلي ترڅو ښه او بد خوبونه
او عملونه ورته ښکاره شي او په دې پوه
شي چه کوم د عمل او کوم د ترک وړ دي
د اهم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه روښانه
شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه
وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمري مخ پاتې »
غنی د فقیر نه او روغ د ناروغ نه
او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه
د صحي خلکو او بالعکس او غټو مسئو
لیتونو والا د واړه مسئولیتونو والا
څخه لعداسی نو د چه په دغه زنګړۍ چول
سره دیو ځوونه عاطفه او صله رحمي
پیدا کیږي او دیلې ځوونه د هر یو ځای شته
فکر لیدلو تاثیر پیدا کوی په دغه موضوع
کښې که هر څومره کتابونه ولیکل شي بر ځای
لکن دا هم باید ووېل شي چه که هر څوک
مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په
سترګه د غه ټولو کائناتو ته او د دوی
تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په
عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به پوه
شوی وي چه ربنا ما خلقت هذا
باطلا سبحانک فقنا عذاب النار.

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »
د اتمر توګی زده کوونکی

د موضوع دوه جز نه ده
غواړم چه په دواړو د اجزاؤ باندې څه ناڅه
رڼا واچوم د لمړي جز په متعلق چه څنګه علماء
دي وايم د اسې علماء چه د اسلام او د وطن د ارتفاع او ارتقاء
په مقابل د شخصي اغراضو نه تیر او همیشه
د احقاق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل
په حقله زیار وباسي . د اسې علماء چه د حق په
مقابل کښې د ضرورت په وخت کې تیغ او ګولۍ ته
د غوږ د حنبل سر او مال څخه لاس اخلي . د اسې
علماء چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په
صداقت او امانت موصوف د عامې خیر خواهي
پلوي او طرفداري کوي . د اسې علماء چه د اسلام
د ترقي دپاره ځان هر څنګه تکلیف ته ورکولی شي
د اسې علماء چه د پوره حوصلې او صبر خاوندان
د بخوا ښوونکي او د کار نامو څخه د خپل اطمینان
کار اخلي . د اسې علماء چه د فصاحت او بلاغت
مراعات کوي د عامې او خاصې طبقې په روبه
[illegible]
رفتار کوي . د اسې علماء چه نورو ته د ښو بیار
ښیي او په خپله ئې هم عملي کوي . محض غږ بندول
او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب
ګڼي . د اسې علماء چه په رښتیا او لاس او پښو
بلکه په ټولو تند او موتو باندې د ښه پوه کوي
په صداقت او رښتینې سره خدمت کولی [illegible]
[illegible] او پیغور نه بولي . د اسې علماء چه د [illegible]
[illegible] د تحریر او تقریر په زور باید د محیط په ټولو
اوضاع ولوید او باخبر وي . د اسې علماء [illegible]
خیر د جامعې په خیر کښې وینې او خپله ترقي
د جامعې د لوړتیا په ځان کښې لیکوي .
د څومره علاوه دپاره زما ځیال [illegible]
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «محمد حضرت خان» د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسې چې پانات بښيي او
اجتماعي، ديني، تربيوي، خبروني كوي
«امید و نه» «سعید افغانی»
د ننګ کیسه لیکلو اول امید و نه دی پوره شی
دوهم ده چه بد نیت او معقول د جاهل په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «د دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هډی صاحب عالم دی مګر دا سی عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابریږي او یا د سرتنبه توب نه بدئی کار اخستلو او یا د کبر او غرور نه د ځان عالم او یا د چه دده علم د روهامو او خرافاتو لوه مجموعه دی او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولی وی دی پوحقانی عالم دی ده د اسلام دین پېژندلو دی په دی خبره پوهیږي چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی د یا کار صوفی نه دی او نه د کرنځ او موسمي طرفدار دی دی یو اجتماعي شخصیت دی ده همیشه د ناوړه رسم او رواج سره مجادله کړی خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاص ول .

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دوی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماو به ده باندی د علمیت امتحان نه کوی دی علماو ده ته به لویو لویو کتابو او علومو او ..... باریکه مسایل کښې پوښتنی کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماو د پوښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دی د علماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو خلکو ئې دی د دین د ..... او د دین د حمایی د پاره د هغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علماو ته بیر کول او علماو ته ئې د عمل درس ورکولو دوی نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاو روپی ستنی جوړولی او د بخشش په ډول به ئې ورکولی ده د علماو د پاره خولی او پګړی پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئې ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمی بحثونه علمی موعظی او خطابې ښی با تاثیره یا دیږی ده خلکو ته دکونج او زاوئې د درس نه دی ورکړی ده خلکو ته دنیا په دراشان بده نه ده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی به دی خبره پوهیده چه د دنیا من مت هم د دی د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا محبت اندازه وپېژنی د دی چه د دنیا محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتی د دی دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځی او د دی نه چه خلک په دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او د بلی ورځی غمه ورسره نه وی او کنه دنیا د دی د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم دی په دی خبره ښه پوهیده چه خنګه علما ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه دی چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی ده ښه د اصلاح نظر وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علما بی په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړو مګر په ټاسف دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتی وروستنو خلکو بدله کړه په دی پوه نه شول چه اصلی مطلب خه دی چا دا خیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال دی خوک به دی عقیده لاړل چه دوی ورکول او ننګر مقصود دی چا دا ..... د لاحوله ..... سره ..... خادو عبا او قبا په کار نه چا سره د اسود پیدا شوه چه خه د ساده خلکو په وسیله ..... د خلکو ..... په کار دی ځای و چه ده چه چا د لنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامې ..... چا پیدا دی ..... نا مرچه د قوم او د رسی د رسی خیال می دی نا روز نا رواو ..... اسلام باندی هم ..... کړل خدای خبر چه د رسی جنابان ..... د پاک خدای په لوی د .... زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم ..... حقوی د خلقو د اندازه ..... امید دی چه د حقوی د کار نامو تذکره ..... د ..... پاره ئې ..... په ډول ..... کړ .....

«د پوښتنه» «اداره»
مدرسه په خنګه مخکښې لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) - ځواب - محمود د دولسم ټولګي محصل
زما په ګمان د مدرسی د پرمخ تګ قوی عامل هغه اداری چه د سرونی تعلیمی کال د پاره چه د «سعید افغانی» له خوا کومه نقشه سنجول شوی د مدرسی د لوړتیا د پاره هغه شروع ترکومی اندازی چه شوی وی ښه او د لوړ د پاره د مدرسی خیال قوی اسباب پیدا چه کړو شی په سبق کال کښې د هغه مطلب ترسره شی .

۱۷ - ځواب - شاه حسن دیوولسم ټولګی د کونړ
مدرسه په هله مخکښې لاړه شی چه د مدرسی منسوبین هسی افکار او نظریات ولری د ملاحظه چه د خلکو افکار او نظریات خانونه جلب او متوجه کړی یعنی اجتماعي حس ولری .

۱۸ - ځواب - ګل محمد خان دالثم ټولګي
د مدرسی د ترقی د پاره صحیح طلاب روزل او په کار آچول ..... صحی ..... دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
په درسی حال کښی چه د مرافعی قاضی ،
اداری مدیر ، د نجم المدارس مدرسین ښونکی
شاگردان ، او د هلوی ځینی سپین ږیری
او خلک حاضر وو په هغه کښی د نجم المدا
رس د مدرسی د نوی عمارة د تادو بنیاد
ئی کیښود له د نائب الحکومه ښاغلی مرستیال
او د مرافعی قاضی په څپلو وینا وو کښی د
اسلامی علومو د مدرسو د انکشافاتو په
باب د حکومت پاملرنه څرگنده کړه مولانا
سعید د مدرسی مدیر د حکومت د
علاقه مندی نه چه د دینی مدارسو
ئی لری د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړ او وی ویل چه مونږ غواړو
چه د دی مدرسی د شاگردانو د روزنو
په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس په صدقی سره ئی چپ او د چپ
لاس په صدقی سره ئی ښی لاس خبردا
نه شی ترڅو ریا ته مفقی نشی چه په
شرک بلل کیږی . اووم هغه څوک
دی چه الله پاک په یوځای ته ځای
کښی یاد کړی او سترگی ئی اوښکی
توی کړی یعنی دی د خپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ژړا او هیش
تری په خوف او ترس کښی دی او وائی
چه آینده به بد کار نه کوم . د خپل
عمل د اصلاح د پاره د مخکښی شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولیښتو متل دی چه خپل عمل د لاری
مل دی حقیقت دادی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
تول سعادت ور
پیژنی ترلی دی .
(من الله ۱۹۸)

« یو ښه موعظه »
د نبوی حدیث له ترجمی څخه

محمد عمر دیوودم تشتم
توتگی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائی
اوه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزاء کښی
به د خدای د رحمت د سوری لاندی به آرام وی
چه بی ده د رحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږی اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښی مخرب کسان
د طبیعی او ذراتی وظایفو څخه منع کړی او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجائزه کارونو ئی مخ نیوی
کړی وی او ده په وخت کښی د حقانیت او
عدالت او لا زوندیو رته او د مظلومانو د خوا
ته ورکړی او او د ئی مرسی او د هرچا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شی . دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښی
یې رته او خپل د ځوانی عمر ئی د خدای (ج) په
مینه او محبت کښی تیر کړی وی ځکه چه په دا
د جوش او حرارت وخت کښی د خدای اطاعت
او د گناهو نو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره
کول د پیغمبرانو خوئی دی لوسا لک وېلی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری گرگ ظالم میشود پرهیزگار . دریم
هغه څوک دی چه زړه ئی د مسجد پوری تړلی
یعنی دی جسماً که هرځای کښی مگر زړه ئی د
خدای پاک معبد د تعلقاتی سره مربوط او په
دی الذوکښی وی چه کله په دغا نجره وخت
راشی چه ورته لاړ شم . څلورم هغه دوه سړی
چه دوستی او دښمنی محض د خدای پاک د
رضا لپاره کوی یعنی په دی نیت چه خدای ایر
دا ستا دوست دی ځکه نو دوستی ورسره
کوم او یا دا ستا دښمن دی ځکه نو دښمنی ور
سره کوم . په دی کښی شک نشته کوم دوستی
چه د خدای د پاره وی هغه په یره خوندوره
مزه ناکه او دوام داره وی او هغه دوستی
چه د کوم دنیوی مقصد په غرض وی بی نتیجی او
لنډه وقع کیږی . پنځم هغه سړی دی چه د
غوږی ده ته یوه ښځه چه ښائسته او د نسب
او خائیست وی او دی او دائی چه زه د
دالله پاک نه یعنی د نفس خوښی او د
بلنه قبوله نکړی . شپږم هغه څوک دی
خیرات کوی په خفیه طور سره ...

« اقتراح »
(۲) « حبیب الرحمن »

زما په خیال د غه موضوع د شپږم توتگی زده کوونکی
په ډیره اهمیت او د ډی د څیړنی په شان خوا کښی زما
مخکښی زمونږ نورو ملگرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دی متعلق
کښی څه ناڅه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په
قام فکر سره د ځنگه علماؤ څواب دادی چه علماؤ اول
باید خپل ځان اصلاح کړی او بیا د نورو د خیر او
بهبود د پاره کار وکړی او دا ځکه چه دوی ته
وارثه د پیغمبرانو ع ویل شوی دی او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښی لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا ئی د نورو د بښ د پاره د خیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړی په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغی هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ئی کړی دی نو څرنگه چه علماء هغو
قایم مقام دی نو دوی ته هم دا باید دی چه دوی
وظیفه ترسره او انجام کړی ترڅو په دوی باندی
په حقه سره د هغوی دوراثت کلمه صادقه شی
دا خو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړی
شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او
کامیاب شی چه دوی په هغه برگزیده کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شی چه سم د قانون
سماوی په لاره ښودونه او ارشاداتو باندی اول
په خپله عمل او بیا ئی نورو خلکو ته تلقین کړی
ځکه خدای ناخواسته که یو عالم له مقتضی د
قانون نه په بله لاره روان وی هغه نشی کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوی او دا ځکه چه د اغریب
خپله حیران او د هلاکت په کنده وکښی پروت
دی نو بل به څنگه د لمبگ کړی د هغه علماؤ په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوی او بل ته وائی
الله پاک فرمائی کبر مقتاً عند الله ان تقولوا
مالا تفعلون یعنی په نزد د الله پاک د ډیر لوی
گناه ده چه په خپله عمل نه کوی او بل ته ئی ....
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] لازمه ده چه د خپل علم اهمیت او ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

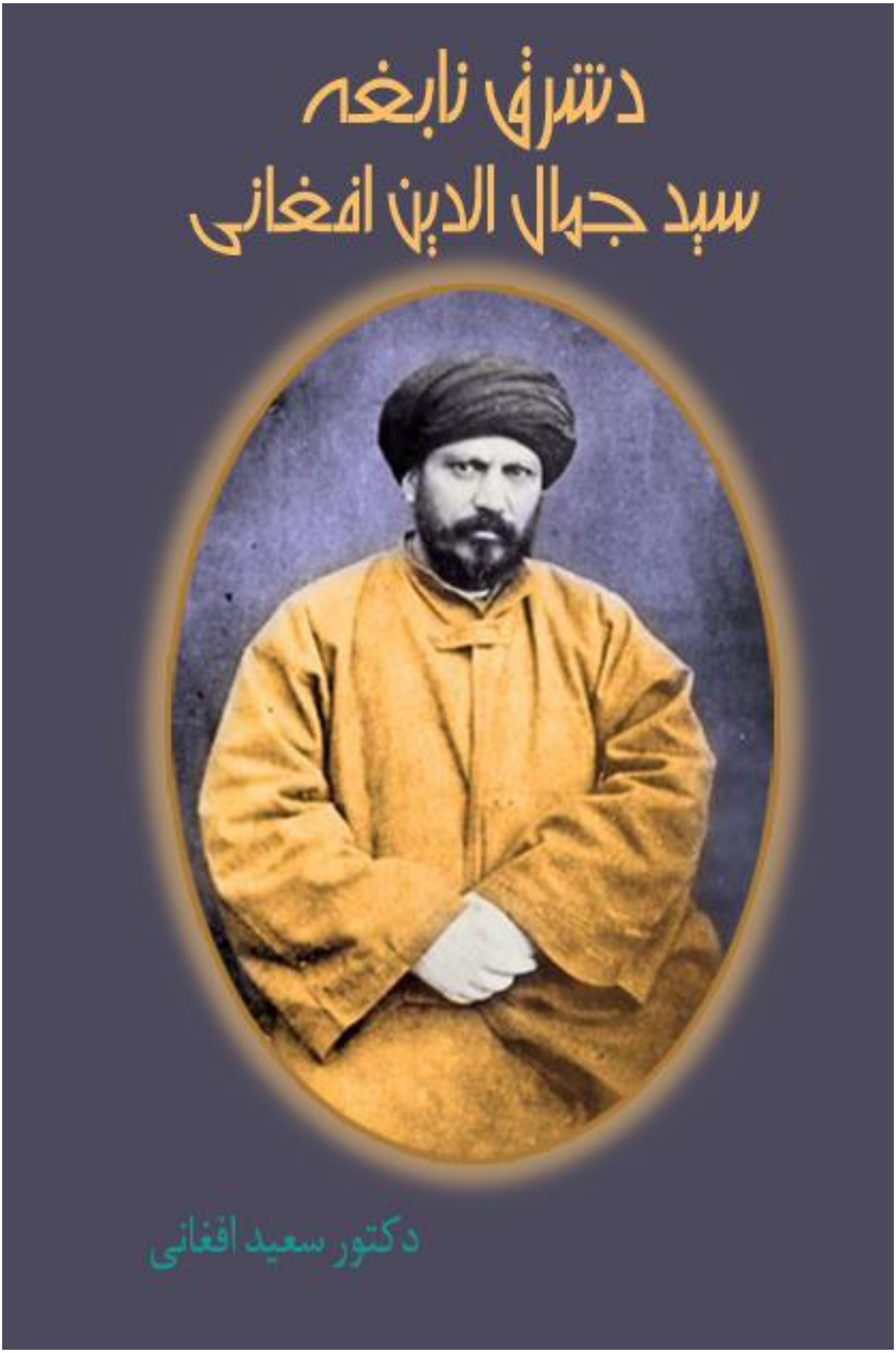

(c) ketabton.com: The Digital Library

38

په مصر کی دافغانستان سفارت فرهنگی څانگه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ھ1396 لمبرديز - لمصريز 2014م2017 زيبرديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملك شعراء أفغانستان؛ قارى عبد اللّٰه خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنگه ووزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنی چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشارکة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

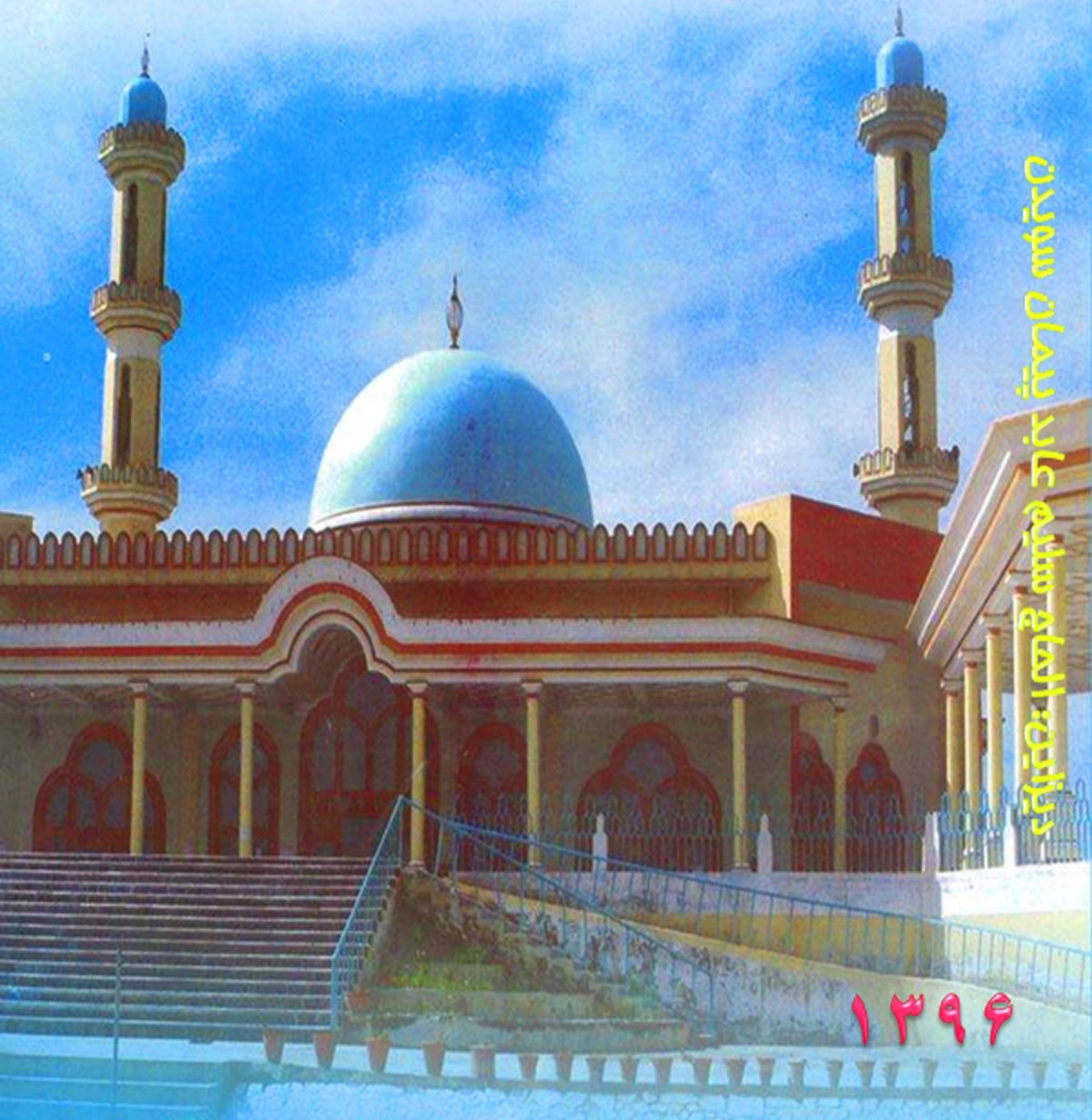

د مولانا نجم الدین آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننگرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library